

Nr 217.

Av herr **Holmbäck**, *angående tillämpningen av lagen rörande ny indelning av riket i borgerliga kommuner.*

Förarbetena för den nya kommunindelning, för vars verkställande utfärdats lagen den 21 juni 1946 rörande ny indelning av riket i borgerliga kommuner, pågå nu för fullt. Vid dessa förarbeten har emellertid ett förhållande visat sig, som under utarbetandet av den nyssnämnda lagen och under dess behandling i riksdagen icke synes hava beaktats i den omfattning som det förtjänar. Den möjligheten föreligger, att Kungl. Maj:ts beslut om bildandet av de nya kommunerna kommer att fattas vid sådan tidpunkt, att de komma att börja sin verksamhet den 1 januari 1950. Detta betyder emellertid att val till fullmäktigeförsamlingarna i de nya kommunerna skulle hållas under år 1949. Detta i sin tur medför att vi skulle få val av stor allmän betydelse tre år å rad. 1948 få vi val till riksdagens andra kammare, 1949 skulle vi få val till fullmäktige i ett mycket stort antal nybildade kommuner, och 1950 få vi val till landstingen samt till stadsfullmäktige, kommunalfullmäktige och kyrkofullmäktige. Vid valen 1950 skola även de korporationer, som väljas 1949, få ny sammansättning. De 1949 utsedda korporationerna skulle alltså få en mandattid av endast ett år.

De kommunala valen tilldraga sig numera ett mycket stort politiskt intresse. Rikspolitiska synpunkter föras i mycket betydande utsträckning fram i debatten, de politiska partiernas valorganisationer utöva en livlig verksamhet, partiernas främste talesmän hålla ett stort antal politiska anföranden osv. Valhandlingarna ha även blivit mycket kostsamma både för staten och partierna. Det har också varit under diskussion, huruvida man icke skulle kunna låta andrakammarvalen och valen till landsting och fullmäktigeförsamlingar äga rum samtidigt, så att landet skulle kallas till val endast vart fjärde år. Oavsett huru man ställer sig till dylika förslag, vilka icke vunnit riksdagens bifall, torde det emellertid stå utom tvekan att det blir för tätt med val varje år, som fallet skulle bliva under åren 1948 till 1950. Särskilt olämpligt blir detta just under dessa tre år. Sverige befinner sig i en ekonomisk kris, vars bemästrande ställer de största anspråk på statsmakterna. Det kan då icke vara lämpligt, att landets politiskt verksamma krafter skola varje år använda en betydande del av sin tid till valpropaganda och att varje år betydande kostnader skola behöva nedläggas på sådan. Det riktiga är att sedan riksdagsmannavalen ägt rum 1948 landets politiskt verksamma krafter få möjlighet att helt inrikta sig på att lösa de förefintliga arbetsuppgifterna — vilka äro fullt tillräckligt omfattande —

tills 1950 tiden är inne för de ordinarie valen till landsting och fullmäktige. Val 1949 böra därför icke äga rum.

För att nå detta mål torde någon ändring av den gällande lagstiftningen icke behöva äga rum. Det är tillräckligt att Kungl. Maj:t icke utfärdar beslut om bildandet av nya kommuner med giltighet från den 1 januari 1950 utan först från den 1 januari 1951. Riksdagen torde därför böra hemställa därom i en skrivelse till Kungl. Maj:t. Naturligen kan det förekomma fall, då alldeles särskilda skäl tala för en ny kommunindelning från den 1 januari 1950. Hänsyn till detta tages i den riksdagsskrivelse, som här föreslås. För den händelse emellertid att någon ändring i lagstiftningen skulle vara erforderlig för att nå det mål, som nyss angivits, föreslås, att konstitutionsutskottet utarbetar vederbörlig lagtext och att riksdagen antager denna.

Det torde till slut kunna framhållas, att ett uppskov med frågan om ny kommunal indelning även i det hänseendet kunde vara en fördel, att vissa indelningsärenden — särskilt i fråga om Värmland — äro av mycket ömtålig natur och därför fordra ingående överväganden under samverkan med befolkningen i de berörda orterna.

Med stöd av vad nu anförts hemställes alltså,

att riksdagen *antingen* i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller, att Kungl. Maj:t vid handhavandet av lagen den 21 juni 1946 rörande indelning av riket i borgerliga kommuner och i samband därmed stående lagstiftning icke ville — annat än i fall då alldeles särskilda skäl föreligga — fatta beslut om ändring i rikets kommunala indelning med giltighet från sådan tidpunkt att val till fullmäktigeförsamlingar behöva äga rum under år 1949; *eller ock* antager lagbestämmelser för att nå detta syfte.

Stockholm den 24 januari 1948.

Å. Holmbäck.
